

TRANG THÔNG TIN LUẬN ÁN TIẾN SỸ

Tên đề tài: “Tác phẩm văn chương của Tản Đà từ góc nhìn liên văn hóa”

Chuyên ngành: Văn học Việt Nam

Họ và tên NCS: Lê Thanh Sơn

Người hướng dẫn khoa học: 1. PGS.TS Nguyễn Phong Nam
2. TS Hoàng Đức Khoa

Cơ sở đào tạo: Trường Đại học Sư phạm - Đại học Đà Nẵng

Tóm tắt:

Bắt đầu từ việc nhận diện cội nguồn liên văn hóa, luận án đi vào tìm hiểu, phân tích những nhân tố chi phối sự hình thành cấu trúc tư duy, quan niệm văn học và các biểu hiện thẩm mỹ cụ thể trong tác phẩm văn chương của Tản Đà. Trên giao lộ văn hóa Đông - Tây, văn chương Tản Đà tồn tại như một điểm cầu nối giữa các giới hạn thẩm mỹ tưởng chừng như đối nghịch nhau. Nhìn một cách đại thể, thế giới văn chương Tản Đà là sự kết hợp giữa truyền thống và cách tân, giữa cổ điển và hiện đại, giữa kĩ xảo ngôn từ và linh hồn thẩm mỹ. Nếu làm phép phóng chiếu từ linh cốt đến phong khí, văn chương Tản Đà là kết quả hội tụ giữa cái thiên phú, tài tử [được kết tinh từ nguồn nguyên khí của núi Tản, sông Đà] và động lượng mạnh mẽ từ sự va chạm các vấn đề *bản địa - ngoại lai* trong bối cảnh văn hóa giao thời cuối thế kỉ XIX, đầu thế kỉ XX.

Tiếp cận văn chương Tản Đà từ quy chiếu liên văn hóa, luận án đã chỉ ra cá tính năng động của chủ thể thẩm mỹ Tản Đà trong quá trình tiếp xúc văn hóa Đông - Tây, qua đó, khẳng định vị thế tiên phong của ông với tiến trình hiện đại hóa văn học và ý nghĩa cốt lõi của tư duy liên văn hóa trong bối cảnh đương đại. Với Tản Đà, sự tương tác giữa cũ và mới, giữa Tây và Ta không phải để thủ tiêu hay phủ định một cách cực đoan giữa những thái cực đó, mà là thái độ chủ động lấy truyền thống làm căn cốt (Thế) rồi biến hóa cùng cái mới (Dụng), để từng bước nâng tầm văn chương dân tộc.

Bên cạnh đó, từ việc nhận diện và giải mã những yếu tố liên văn hóa trong tác phẩm văn chương, luận án đã chỉ ra hoạt động kiến tạo thẩm mỹ của Tản Đà, gắn liền với không gian văn hóa buổi giao thời. Theo đó, cái cũ và cái mới, truyền thống và hiện đại trong thế giới văn chương của Tản Đà đan bện và bổ sung cho nhau, tạo nên một “hàng số thẩm mỹ”, một dấu ấn đặc sắc ở phong cách nghệ thuật của ông. Ở Tản Đà, không chỉ dừng lại ở việc tồn tại các yếu tố đa văn hóa, mà là sự tương tác, đối thoại một cách xuyên suốt, có chủ đích giữa các yếu tố văn hóa. Kết quả cho quá trình tương tác đồng đẳng đó là sự định hình của những biến thể thẩm mỹ mới: văn sĩ chuyên nghiệp bên cạnh nhà nho tài tử, thơ tự do bên cạnh những thể loại thơ ca truyền thống...

Cuối cùng, nghiên cứu văn chương Tản Đà dưới góc nhìn liên văn hóa, luận án đã tiếp cận văn học trong sự đối thoại giữa truyền thống và hiện đại, sự tương tác giữa đặc tuyển và đại chúng. Từ mô hình triển khai đó, chúng tôi đề xuất triển

vọng nghiên cứu với một số tác giả như: Nguyễn Trãi, Nguyễn Bình Khiêm, Tú Xương, Nguyễn Nhược Pháp, Nguyễn Bính... Đó sẽ là hướng đi tiềm năng, góp phần tạo ra những kiến giải mới trong hệ thống các tác giả có thiên hướng sáng tác liên văn hóa.

Từ khóa: Tản Đà, liên văn hóa, tương tác văn học, kiến tạo thẩm mỹ, cách tân nghệ thuật, văn sĩ chuyên nghiệp, hiện đại hóa văn học.